

REPORTAGE Zeven bestuurders sneuvelen in acht jaar; 6 ton aan wachtgeld

Watertoren kerkhof vol wethouders in Zandvoort

In Zandvoort steekt de watertoren ver boven alles uit. Aan de voet van het hoge gebouw bevindt zich een symbolisch kerkhof met zes graven van wethouders. Ze zijn gestrand op woningbouw, vlak bij de zee die je hier altijd hoort ruisen.

Zandvoort ■ Van veraf ziet de watertoren er imposant uit, van dichtbij is het verval van dit gemeentelijke monument uit de jaren vijftig duidelijk zichtbaar. Er zit graffiti op de muren en de jeugd heeft veel succes met het ingooien van de kleine raampjes. De omgeving, met pensionnetjes en een ruime parkeerplaats, is armetierig. De grootste aftakeling laat hotel Villa Maris zien, pal tegen de toren aan. 'Verboden toegang voor onbevoegden' staat op een klein bordje dat op de deur is gespijkerd.

Geen wonder
Geen wonder dus dat alle Zandvoorters het over één ding eens zijn. Het gebied verdient een grondige aanpak. De plannen bestaan al langer dan twintig jaar, maar tot op heden is het enige wapenfeit dat er een bord is geplaatst dat hier glanzende appartementen gaan verschijnen.
Het voorspel van deze nieuwbouw is een drama met veel scènes die slecht aflopen. Bouwtekeningen moeten de prullenbak in, wethouders sneuvelen of de gemeente moet architectenbureaus forse sommen schadevergoeding

betalen. Zeven wethouders verloor sinds 2014 hun plek in het college. Bij zes van hen, van lokale en landelijke partijen, ligt er een direct of indirect verband met die vermaledijde toren.
Waarom die 'vervloekte' toren zo'n hoofdpijndossier is geworden, is de grote vraag. Ingewijden wijzen naar de manier van politiek bedrijven. Zandvoort, een dorp van 17.000 zielen, is volgens de vroegere burgemeester Nick Meijer 'een republiek in Kennemerland'.

Eigenbelang
In die gemeenschap waar eigenbelang vaak prevaleert, moet het woord samenwerken nog worden uitgevonden. De versplintering in de gemeenteraad werkt daar niet aan mee. Aan de komende verkiezingen doen tien partijen mee die vechten om zeventien zetels. Probeer daar na 16 maart maar eens een stevige coalitie van te smeden.
Maar er is meer aan de hand. Het dorp kent een politieke vechtschuur, beamen de plaatselijke politici Martijn Hendriks (VVD) en Peter Kramer van Ouderenpartij Zandvoort (OPZ). Voorstellen worden niet op hun inhoud beoordeeld, maar op de vraag van welke partij het voorstel komt. VVD'er Hendriks: „Ik wilde een voorstel van OPZ steunen. Hoeveel moeite dat mij wel niet heeft gekost in de fractie. Maar: ik vond het gewoon

Zandvoort in cijfers
Gemeente: Zandvoort
Aantal inwoners: ruim 17.000
Aantal wethouders in college: 3
Aantal opgestapte wethouders sinds 2014: 7
Uitgegeven wachtgeld: 600.000 euro in de periode 2014-2022

een goed voorstel...”
Hendriks en Kramer zeggen dat het vallen van wethouders vaak komt doordat die wethouders de juiste capaciteiten missen en voortdurend op hun tenen moeten lopen. Ze komen uit de plaatselijke partij en die poule is dun. Kandidaten zitten vaak rond hun pensioen. Een assessment voor toekomstige wethouders lijkt een goed idee.

Formule 1-circuit
Het gevolg van die korte lijntjes: de druk van de directe omgeving op wethouders in een klein dorp als Zandvoort is groter dan in een gemeente als Haarlem. Wethouders in de badplaats zijn niet anoniem en het emmertje met krediet dat een wethouder heeft is vaak sneller leeg. Ook heeft de badplaats met grootstedelijke problemen te maken, zoals de komst van een miljoen badgasten per jaar en de aanwezigheid van een Formule 1-circuit.
Het is ons kent ons in meer opzichten. Zo bestaat de nieuwkomer in de plaatselijke politieke arena, de Jongerenpartij Zandvoort, vooral uit de zonen en een dochter van andere plaatselijke politici. De lijsttrekker van de Ouderenpartij Zandvoort, Peter Kramer, heeft straks directe concurrentie van zijn zoon Jerry die eveneens lijsttrekker is, maar dan van de jongerenpartij. Peter Kramer kan er de humor nog wel van inzien: „Mijn vrouw gaat op mijn zoon stemmen.”

Geldschietter
In 2018 is het kleine Zandvoort ambtelijk gefuseerd met het veel grotere Haarlem, maar voor die tijd ontbrak het in veel gevallen ook aan goede ambtelijke ondersteuning. In Haarlem kan een zwakke wethouder door die ondersteuning overeind blijven, maar dat gold niet in Zandvoort.

Aan de voet van de watertoren bevindt zich een symbolisch kerkhof van zes gesneuvelde wethouders.

ILLUSTRATIE MAARTEN WOLTERINK

“Het was geen verstrengeling van belangen. Het had er de schijn van

“Het spel rondom de watertoren is niet zuiver gespeeld

CDA'er Kevin Stephan heeft nog een andere verklaring voor het sneuvelen van drie wethouders in de laatste collegeperiode. Dat komt volgens hem door de OPZ, de grootste partij in het dorp. Hij vindt dat OPZ-wethouder Joop Berendsen en zijn fractievoorzitter Peter Kramer 'het spel rondom de watertoren niet zuiver hebben gespeeld'. „Er was sprake van verstrengeling van belangen.”
Bij OPZ kwam er voor de verkiezingscampagne een grote donatie van 4.500 euro van een geldschietter van AG Architecten. Dit was een van de architectenbureaus die meedongen naar de ontwikkeling van het watertorengedebied.
Het leidde tot een vertrouwensbreuk en ook voor wethouder Joop Berendsen van OPZ verscheen er een politiek graf bij de watertoren. Berendsen laadde als wethouder van Ruimtelijke ordening op z'n minst de schijn op zich van belangenverstrengeling, beaamt OPZ-fractievoorzitter Kramer. „Maar het was geen belangenverstrengeling. Het was de schijn van belangenverstrengeling. Maar Berendsen heeft niet handig geopereerd om wethouder van de watertoren te worden.”

Het verhaal van de val van wethouders was met Berendsen nog niet ten einde, want het watertorendebacle was later een aanleiding om politiek gram te halen. Die aanleiding werd gevonden in de aanleg van een calamiteitenweg naar het circuit. Een onbeduidend slingerweggetje door de duinen richting pits, waarover het hele college van drie wethouders struikelde.
De VVD-wethouder Ellen Verheij stelde dat zij zich zou beraden als een motie tegen het collegebesluit werd aangenomen, om deze weg alleen in noodgevallen te gebruiken. Sterker nog, zij zei dat het hele college zich daarover zou beraden,
Politieke afrekening
D66 rook zijn kans om een politieke rekening te vereffenen omdat een wethouder van de Democraten, Gerard Kuipers, eerder in het Watertoredrama ten onder was gegaan. D66 steunde de motie, waarna het exit was met het college. Deze rancune in de raadszaal leidde tot de voorlopig drie laatste graven aan de voet van het grijzige gebouw.
Is het kerkhof nu vol? De laatste

De zeven van Zandvoort

Wethouder is een riskant beroep in Zandvoort. Vanaf 2014 moeten zeven wethouders opstappen in een college van b en w dat uit een burgemeester en drie wethouders bestaat.
■ Han Cohen (OPZ) moet in 2014 opstappen vanwege een illegaal tuinhuisje in zijn tuin. Als wethouder Ruimtelijke Ordening moest hij daartegen optreden,

maar daar had hij geen zin in.
■ Liesbeth Challik van OPZ gaat in 2016 ten onder door een vertrouwensbreuk rondom de watertoren.
■ In 2017 is het de beurt aan Michel Demmers (GBZ), die valt door een integriteitswestie rond de watertoren.
■ D66-wethouder Gerard Kuipers gooit een jaar later de hand-

doek in de ring, een vertrouwensbreuk ten gevolge van de watertorendiscussie.
■ In 2020 stappen alle wethouders op, Joop Berendsen van OPZ, Ellen Verheij van de VVD en Gert-Jan Bluijs van het CDA. De aanleiding is een weggetje naar het circuit, maar de politieke ruzie lijkt verdacht veel op een politieke afrekening rond de watertoren.

akte is nog niet geschreven. De plannen voor nieuwbouw rond de watertoren zijn tot blijdschap van de omwonenden in kannen en kruiken, maar wat gaat er met het gebouw zelf gebeuren? Een raadsinformatieavond over de kwestie was geheim en er waren raadsleden die om die reden toen die avond boycotten.
Een verandering van de oorspronkelijke koopovereenkomst stond op de agenda. De ontwikkeling van het bijzondere gebouw is een lastige opgave. Wat moet je als

projectontwikkelaar doen met het middenstuk van een watertoren zonder ramen?
De eigenaren willen volgens omwonenden het karakter van het gebouw aantasten, om er beter munt uit te kunnen slaan. In dat geval staat de buurt op de achterste benen en ontstaat er weer herrie in de raadszaal. De toekomstige wethouder van ruimtelijke ordening zal stevig in zijn schoenen moeten staan. Een blik op het al drukbezette wethouderskerkhof leert wat er anders kan gebeuren.

Wethouder Han Cohen moet in 2014 opstappen vanwege een illegaal tuinhuisje in zijn tuin.
ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLIJTERS